13.4.2018

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

HE 57/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien rahoitusta koskevien ja eräiden muiden säännösten osalta

HE 15/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien arvonlisäverokustannusten korvaamista sekä eräitä rahoitusratkaisuja koskien

Maakuntien perustaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistus

Eduskunnan työelämä ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä asiantuntijalausuntoa maakuntien perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamisesta.

Suomen Yrittäjät jakaa hallituksen sote-uudistukselle asettamat tavoitteet. Julkisen talouden sekä kansalaisille ja yrityksille kohdistuvan verotaakan näkökulmasta on välttämätöntä, että sosiaali- ja terveyspalvelut pystytään tuottamaan tulevaisuudessa nykyistä kustannustehokkaammin.

Tavoitetta ei kuitenkaan saavuteta hallintorakenteita muuttamalla. Tarvitaan rohkeaa toimintatapojen uudistamista, mikä edellyttää järjestäjän ja tuottajan selkeää erottamista.

Suomen Yrittäjien mielestä sote- ja maakuntauudistus sekä valinnanvapaus muodostavat kokonaisuuden, joka mahdollistaa reformille asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

1. Maakunta on järjestäjä, ei tuottaja

Tulevat maakunnat ovat palveluiden järjestäjiä, eivät tuottajia. Palveluiden järjestäjänä maakunnan keskeisin tehtävä on varmistaa, että verorahat käytetään vastuullisesti. On äärimmäisen tärkeää, että maakunta, sen vaaleilla valittavat päättäjät ja virkamiehet sisäistävät tämän. Vastuullinen verorahojen käyttö vaatii avointa kustannus- ja laatuvertailua sekä terveen kilpailun hyödyntämistä ja palvelujen tuottamista monituottajamallilla.

Esitämme, että eduskunnan käsittelyssä olevaan maakuntalain 7 § maakunnan järjestämisvastuuseen lisätään nimenomainen vastuu palvelumarkkinoiden kehittymisestä ja toimivuudesta. Tämän tulee koskea sote-, kasvupalvelu ja muitakin maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja.

”Tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva maakunta vastaa asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:
1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
3) tuottamistavasta;
4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä ja
6) palvelumarkkinoiden kehittymisestä ja toimivuudesta.”

Näin varmistettaisiin, että maakunta

- hyödyntää tervettä kilpailua palvelujen järjestämisessä.
- käyttää verorahoja vastuullisesti.
- kantaa vastuuta siitä, että maakunnan päätösten myötä kaikkien toimialojen, myös sosiaali- ja terveyspalvelualan yrittäjien toimintaympäristö kehittyisi.
- varmistaa myös, että pienet yritykset ja yrittäjät voivat toimia sote-palvelujen tuottajana.

Lisäys on myös täysin sopusoinnussa maakunnalle maakuntalain 8 § kohdassa 9 annetun alueen ja sen elinkeinoelämän kehittämistehtävän kanssa.

2. Maakunnan tehtävien kokonaisarviointi tarpeen

Suomen Yrittäjien mielestä maakunnan tehtäväkokonaisuus vaikuttaa pääosin tarkoituksenmukaiselta. On kannatettavaa, että maakunnan toimiala on rajoitettu vain säännöksestä ilmeneviin tehtäväaloihin.

Pidämme maakunnalle siirtyvien tehtävien kokonaistarkastelua uudistuksen yhteydessä hyvänä ja kannatettavana. Uudistuksen perusperiaatteeksi tulee ottaa luottamus asiakkaaseen, kansalaisiin, työntekijöihin ja yrityksiin. Tavoitteena tulee olla palvelujen uudistaminen asiakaslähtöisiksi, sääntelyn yksinkertaistaminen ja turhien normien purkaminen.

3. Valinnanvapaus on kilpailutusta parempi yrittäjyydelle ja työntekijöille

On kotimaisen pk-yrittäjyyden etu, että maakunta järjestäisi palvelut ensisijaisesti valinnanvapauden pohjalta. Sote-palveluissa käytössä olevaa setelilogiikkaa voidaan ja tulee hyödyntää myös muissa maakunnan järjestämisvastuulle tulevissa palveluissa. Setelilogiikkaa hyödyntämällä maakunta voi varmistaa markkinoiden avoimuuden sekä parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua palveluiden tarjoamiseen ja tuottamiseen. Näin voidaan edistää myös uuden yrittäjyyden syntymistä.

Valinnanvapaus ja setelilogiikka ovat parempia ratkaisuja myös työelämän kannalta. Kilpailutusten aiheuttavat äkillisiä muutoksia yritysten kysyntään. Työntekijöiden asemaan vaikuttaa erityisesti se, jos yritys ei menesty kilpailutuksessa ja menettää sitä kautta olemassa olevan asiakkaan. Valinnanvapaus ja setelimalli jakaa asiakkaat ja ostovoiman pienempiin osiin, jolloin muutokset tapahtuvat väistämättä hitaammin, mikä antaa yrityksille aikaa sopeutua, eivätkä työntekijätkään kohtaa muutosta niin rajuna.

4. Työterveyshuolto ja sote-uudistus

Työterveyshuolto on jätetty sote-uudistuksen ulkopuolelle. Suomen Yrittäjät pitää tätä ratkaisua perusteltuna. Näin vähennetään painetta veroperusteista rahoitusta kohtaan ja kevennetään uusimuotoisen toiminnan käynnistämisen haasteita.

Suomen Yrittäjien mielestä työterveyshuollon uudistamisesta tulee kuitenkin tehdä erillinen selvitys esimerkiksi seuraavan eduskuntakauden aikana.

Työterveyshuollon palveluiden piiriin kuuluvalla henkilöllä pitää luonnollisesti olla samanlainen valinnanvapaus kuin muillakin. Mutta on ymmärrettävää, että työterveyshuolto pyritään ottamaan huomioon kapitaatiokorvauksen määrittelyssä. Asiakkaan sote-palvelujen integraation näkökulmasta on tärkeää huolehtia työterveyshuollon ja muiden perustason palveluiden koordinoinnista ja siitä, että asiakkaaseen liittyvä tieto on kaikkialla asianmukaisesti ja sähköisesti käytettävissä.

5. Kustannusten kasvun hillintä on mahdollista

Sote-uudistuksen noin kolmen miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite voidaan saavuttaa tuomalla riittävän suuri euromääräinen markkina terveen kilpailun piiriin. Terveen kilpailun tuominen sote-palveluihin ja muihin palveluihin onnistuu lisäämällä rohkeasti valinnanvapautta sekä velvoittamalla maakunnat käyttämään monituottajamallia laajasti myös ei-valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen tuottamisessa.

Kuten KKV:n tekemissä arvioissa ja hallituksen sote-uudistuksen taustaaineistoissa todetaan, on uudemmassa empiirisessä tutkimuksessa vahvis-

tunut näyttö siitä, että sote-palvelut ovat laajasti talouden yleisten lainalaisuuksien piirissä ja että kilpailulla on tuottavuuden paranemisen kautta olennaisissa seikoissa positiivinen vaikutus johtamiseen sekä terveydenhuollon vaikuttavuuteen.

Lisäksi tavoitteen saavuttaminen edellyttää kustannusten avaamista ja avointa vertailua.

Maakunnista tulee merkittäviä elinkeinopoliittisia toimijoita. On ensisijaisen tärkeää tiedostaa tämä. Maakunnille siirtyy lukuisia tehtäviä, joilla on vaikutusta yritysten toimintaolosuhteisiin. Maakuntia tulee kannustaa ja tarvittaessa velvoittaa tekemään päätösten yritysvaikutusten arviointi.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Mikael Pentikäinen
toimitusjohtaja

Susanna Kallama
elinkeinoasioiden päällikkö